

Ο ΧΑΡΩΝΔΑΣ

(Ένας νομοθέτης της βαθιάς αρχαιότητας)

«Ένομοθέτησε γὰρ τῶν πολιτῶν τοὺς ὑγιεῖς ἅπαντας μανθάνειν γράμματα,
χορηγούσης τῆς πόλεώς τους μισθοὺς τοῖς διδασκάλοις»

(Διόδωρος Σικελιώτης)

(Ένομοθέτησε όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά να μαθαίνουν γράμματα και το κράτος να πληρώνει τους μιστούς των δασκάλων).

Κάποτε όχι και πολύ παλιά, από τη στήλη αυτή είχαμε μιλήσει για την Ευ-νομία (Καλοί Νόμοι). Την πρωτοκόρη του Δία, του άρχοντα ανθρώπων τε και θεών, από τη γυναίκα Του τη Θέμιδα (Θεμίτον). Οι άλλες κόρες τους ήσαν: Η Δίκη (Δικαιοσύνη), η Ειρήνη και οι Ώρες (το ωραίον). Και οι θεοί των αρχαίων Ελλήνων ήσαν έννοιες, ιδέες, δυνάμεις. Προπαντός όμως αξίες ζωής. Κατά τα λοιπά εκείνοι ειδωλολάτρες που δεν είμαστε εμείς που ειδωλολατρεύουμε παρανοϊκούς... και προσκυνάμε τούβλα.

Για την Ευ-νομία είχαμε μιλήσει, και για τον Νομοθέτη της αρχαιότητος των Επιζεφυρίων Λοκρών της Κάτω Ιταλίας (Μεγάλης Ελλάδος) τον Ζάλευκον (ολόλαμπρον, ολόλευκον, ολοφώτεινον). Όπου καθέννας είχε το δικαίωμα να προτείνει όποιον Νόμον ήθελε. Πάντοτε όμως «εν βρόχω τον τράχηλον έχων» (= με τη θηλιά στο σβέρκο). Κι αν ο Νόμος ήταν καλός έφευγε και πήγαινε στο σπίτι του με το κεφάλι του στη θέση του. Αλλιώς η θηλιά γινότανε σουρτοθηλιά. Και τάξερεις λεβέντη μου... Σήμερα θα ειπούμε λίγα λόγια για τον άλλον νομοθέτη, επίσης της Μεγάλης Ελλάδος, εκεί κάτω στην Κατάνη της Σικελίας τον Χαρώνδα κι απέ θαρθούμε δώθε. Στον Λυκούργο, τον Σόλωνα. Κι αν μέν για τον Ζάλευκο και τον Λυκούργο και τον Δράκοντα και τον Σόλωνα, ακούσαμε κάτι στα σχολειά, γι' αυτόν εδώ τον Χαρώνδα τίποτα. Κι ας είναι τόσο σπουδαίος!

Και πρώτα - πρώτα η κατάληξη -ώνδας («αρχή σοφίας ονομάτων επίσκευις» έλεγε ο Αντισθένης) σημαίνει ίσως το σπινθηροβόλο βλέμμα. Πιθανότατα όμως να είναι από τον αόριστο του ονίνημι (ωνάμην) ή τον μέσο αόριστο του όνομαι (ώνατο) που σημαίνει ωφελώ. Και Χαρώνδας πια είναι ο ωφέλιμος.

(Αλήθεια πότε οι αρχαίοι ονομάτιζαν τους ανθρώπους; Την Πηνελόπη ας πούμε πότε και γιατί την είπαν Πηνελόπη (πηνίον λέπουσα = πανί ξελέπιζε, μάδαγε, ξήλωνε), αφού πρώτα ξέρουμε πως την έλεγαν Αρναία (βοσκοπούλα); Τον Δημοσθένη (σθένος - δύναμη του Δήμου) Δημοσθένη, τον Περικλή Περικλή, τον Αριστόκριτον Αριστόκριτον και τον Αριστοτέλην (άριστον + τέλος = σκοπός. Αυτό κι αν είναι όνομα!)

Αριστοτέλην και τόσα άλλα; Φαίνεται δε ότι εδίδοντο για κάποιο ξεχωριστό χαρακτηριστικό η ιδιότητα που είχε ο συγκεκριμένος άνθρωπος, κι απ' αυτό το όνομά του. Χωρίς, όμως, να παίρνω όρκο, γιατί δεν θέλω να σας πάρω στο λαιμό μου. Πάντως νομίζω το ζήτημα πρέπει να απασχολήσει σοβαρά τους φιλολόγους και τους ερευνητές. Όπως γιατί οι τραγικοί ποιητές στα χορικά αλλάζουν διάλεκτο και τα δίδουν στα δωρικά, και τόσα άλλα).

Η κατάληξη –ώνδας πάντως, (όπως Ασκώνδας, αθλητής του Παγκρατίου ασκώ = αθλούμαι), Επαμεινώνδας (Επί + άμεινον = ονομαστός στο θάρρος), Ηρώνδας (Ιαμβογράφος), Φαιδώνδας (μαθητής του Σωκράτη), Χαιρώνδας (Αθηναίος άρχων. Ο χαιρόμενος), Φιλώνδας (ονομαστός βουκόλος), κατά πάσαν πιθανότητα σημαίνει τον έχοντα σπινθηροβόλο βλέμμα.

Έτσι λογαριάστε τώρα τ' όνομα Χαρώνδας.

Όμως τί έκαμε ώστε να φέρνει τη χαρά και μ' αυτή να συνδεθή τ' όνομά του; Να: Ονομαστός Νομοθέτης ήταν εκεί κάτω στην Κατάνη της Σικελίας (7ος αιώνας π.Χ.).

Και πρώτα-πρώτα - κι ας μη φαίνεται καθόλου παράξενο – ήταν ο πρώτος που στους Νόμους έβαλε ΠΡΟΟΙΜΙΟ. Αυτό δηλαδή που σήμερα λέμε «ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ Ή ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ». Γιατί δηλαδή έρχεται ο Νόμος. Τί ΣΚΟΠΟ έχει. Τί θέλουμε να ρυθμίσουμε να τακτοποιήσουμε και τί εξυπηρετεί. Τον λόγον (ratio) ύπαρξης του συγκεκριμένου Νόμου.

Η περίφημη επομένως «εισηγητική έκθεση» που λέμε σήμερα, και κάτι περισσότερο, που συνοδεύει τους Νόμους – αφήστε που πολλοί Νόμοι σήμερα έρχονται αυθαίρετα και χωρίς εισηγητική έκθεση, γιατί έτσι τούδοξε του εξουσιαστή – δεν είναι κάτι καινούργιο αλλά πανάρχαιο.

Και πρώτος το θέσπισε ο Χαρώνδας. (αθάνατε Έλληνα! Παντού μπροστά). Κι ας μη νομίζουμε πως τα βρήκαμε εμείς. Το αντίθετο θάλεγα. Εμείς πετάξαμε τα χρήσιμα χωρίς να τα εξαργυρώσουμε εισάγοντας σκύβαλα κι «ανεμιαία δόγματα». Και είναι αυτό το περίφημο ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ των Χαρωνδείων Νόμων, για το οποίο μιλεί ο Πλάτων και λέει ότι πρέπει νάχουν ΠΑΝΤΟΤΕ οι Νόμοι. Που λείπει σήμερα απ' τους μνημονιακούς, γιατί δεν πρέπει να μάθουν οι Έλληνες, γιατί αλυσοδέσανε την πατρίδα. Και ψηφίζονται στη Βουλή του «ναι σε όλα» κατά διαταγήν. Με άρθρο μόνο αδιάβαστα άλλα οχτακοσίων σελίδων άρθρα.

Σ' ό, τι αφορά τη ζωή του, μας παρεδόθη η πληροφορία ότι εφονεύθη (ή αυτοκτόνησε) επειδή παρουσιάστηκε την Εκκλησία του Δήμου (στη Βουλή θα λέγαμε σήμερα) οπλοφορών. «επειδή εσιδηροφόρει». Καίτοι είχε ο ίδιος θεσπίσει Νόμον που απαγόρευε την «σιδηροφορίαν» επί ποινή θανάτου.

Ο Αριστοτέλης στα «πολιτικά» του, μας λέει ότι πριν νομοθετήσει

ταξείδεψε για να μελετήσει τις νομοθεσίες άλλων πόλεων. Πράγμα που σημαίνει ότι η νομοθεσία ήταν διαδεδομένη αφ' ενός και αφ' ετέρου εμφανίζεται για πρώτη φορά επίσης η ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ μέθοδος του νομοθετείν. Θα θεσπίσω νόμους, αφού ιδώ και συγκρίνω, και τους προσαρμόσω στην ψυχοσύνθεση του λαού μου, όπως πρώτος δίδαξε ο Λυκούργος, καθώς λέει η παράδοση, διότι ο Λυκούργος φέρεται ως «μυθικό» πρόσωπο. Κι έχει τεράστια σημασία η προσαρμογή των νόμων στα πολιτισμικά και κοινωνικά δεδομένα, νοοτροπία και ιστορία του λαού. Διότι αν πάρεις ξένους Νόμους, Γερμανικούς για παράδειγμα και τους φυτέψεις, αυτό που θα φτιάξεις θα είναι τέρας. Και ο Έλληνας δεν θα είναι Έλληνας. Ας το σκεφτούμε.

Λέει κι άλλα ο Αριστοτέλης για τον Χαρώνδα. Κι επιμένει στο ότι ήταν κατ' εξοχήν νομοθέτης ΓΛΑΦΥΡΟΣ. Δηλαδή αυτός που συνήθιζε να εμβαθύνει. Να κοιλαίνει, όπως ο ναυπηγός το πλοίο, κι ο μηχανικός βαθαίνει το λιμάνι. Ή την φόρμιγγα κάνουμε κοίλη για να βγάζει ωραίο ήχον. (ηδείαν την φωνήν ποιήση). (Λάβετε αυτές τις παρομοιώσεις, πλοίο, ναυπηγός, μηχανικός, λιμάνι, φόρμιγγα, ήχος ωραίος για τους νόμους και κάμετε συγκρίσεις με σημερινούς). Κι ο γλαφυρός είναι ο τέλειος, ο λεπτός, ο ωραίος. Και για ανθρώπους εκείνος που εξετάζει τα πάντα. Ο ακριβής, ο λεπτολόγος. Ο έμπειρος και ικανός. Και το επίρρημα γλαφυρώς σημαίνει χαριέντως (Λέτε τ' όνομα Χαρώνδας νάναι απ' αυτό; Κατά τα λοιπά τ' αρχαία ελληνικά νεκρά).

Τέλος, λέει ο Αριστοτέλης, ο Χαρώνδας εισήγαγε τη δίκη ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ που είναι το ίδιο με το λεγόμενο σήμερα ΑΝΑΨΗΛΑΦΗΣΗ. Ο καταδικασθείς δηλαδή ζητάει ανατροπή της απόφασης λόγω ψευδούς καταθέσεως μαρτύρων.

Επαναστατικές θεωρούνται επίσης οι διατάξεις του Χαρώνδα στο ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ. Ενδεικτικά αναφέρουμε πως δεν απαγόρευε μεν το διαζύγιο απαγόρευε όμως στον διαζευγμένον να νυμφευθή νεώτερη ή στην παντρεμένη νεώτερον του διαζευχθέντος. (Πόση σημασία εδίδετο στον αιώνιο Φυσικό Νόμο της φθοράς). Ακόμα για τις κάθε μορφής αγοραπωλησίες κατήργησε κάθε ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ συναλλαγή και τα ΠΑΝΤΑ γίνονταν ΤΟΙΣ ΜΕΤΡΗΤΟΙΣ δηλ. χέρι-χέρι. Κι αυτό τόκαμε ο Χαρώνδας γιατί η γραφή τότε (7ος π.Χ. αιώνας) ήταν κτήμα πολύ λίγων και συγκεκριμένα των πλουσίων. Οι δανειζόμενοι ήσαν συνήθως οι φτωχοί, οι οποίοι όμως δεν γνώριζαν ανάγνωση και γραφή και το συμφωνητικό του δανείου παρουσίαζε έτοιμο ο δανειστής.

(Σήμερα οι οργανισμοί της αισχοκέρδειας, οι τράπεζες δηλ. επανέφεραν, με τα «ψιλά» λεγόμενα γράμματα ό,τι ο Χαρώνδας κατήργησε.

Η διάταξη αυτή μάλιστα ήταν τόσο επιτυχής (είδος σεισάχθειας) ώστε όσα δάνεια είχαν γίνει εγγράφως χωρίς παρουσία μαρτύρων δεν επεστρέφοντο. (Σημειώνω εδώ ότι εντύπωση προκαλεί το γεγονός πως οι μεγάλοι νομοθέτες της ανθρωπότητας δεν ήσαν πλούσιοι ή άρχοντες ή

βασιλιάδες ή εξουσιαστές. Ούτε βεβαίως πολύ φτωχοί. Αλλά ΜΕΣΑΙΟΙ θα λέγαμε. Και παράδειγμα ο Λυκούργος, ο Ζάλευκος, ο Δράκων, ο Χαρώνδας, ο Σόλων. Όπως επίσης προκαλεί εντύπωση ότι στις τραγωδίες οι μεγάλοι επαναστάτες ήσαν γυναίκες. Κι όπου συναντάμε άντρες (Ιάσων, Ορέστης κ.τ.λ.) αυτοί είναι κληρονόμοι. Άλλο μέγα θέμα τούτο. Ξεστρατίσαμε όμως).

Άλλο σπουδαίο του Χαρώνδα (για να επιστρέψουμε σ' αυτόν) ανάγεται στην ηθική. Είχε διάταξη που απαγόρευε την συναναστροφή (ομιλία) με αισχρά πρόσωπα, «κακοίς ανδράσι», όπως πολλοί πολιτικοί. Την ΚΑΧΟΜΙΛΙΑΝ. Και «ομιλίας κακαί φθείρουσιν ήθη χρηστά» ήταν γνωστό σ' όλην την μετέπειτα αρχαιότητα. (Ομιλία = συναναστροφή. Ομίλος = παρέα). Κι αυτό σημαίνει ότι, εμείς στους σημερινούς πολιτικούς δεν πρέπει να λέμε ούτε «καλημέρα».

Το κορυφαίο όμως – γιατί 'ναι η βάση όλων – στην νομοθεσία του Χαρώνδα είναι η καθιέρωση της ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ. (Πότε στ' αλήθεια θα καθιερώσουν οι σημερινοί πολιτικοί δωρεάν παιδεία και θα την ειπούν «Σχέδιο Χαρώνδα» κι όχι όπως τώρα που τη διαλύουν και το σχέδιο οι αθεόφοβοι το λένε «Αθηνά», ή τη διάλυση της τοπικής αυτοδιοίκησης σχέδιο «Καλλικράτης»;

Πρωτοπόρος λοιπόν ο Χαρώνδας στην Δωρεάν Παιδεία και μάλιστα ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ. Και δωρεάν ιατρική περίθαλψη. Τους δε δασκάλους (και γιατρούς) τους πλήρωνε το κράτος (η πόλις). Κι ο Διόδωρος Σικελιώτης γράφει πως «ενομοθέτησε γαρ των πολιτών τους υιείς άπαντας μανθάνειν γράμματα, χορηγούσης της πόλεως τους μισθούς τοις διδασκάλοις... κ.τ.λ. κ.τ.λ.») Και λέει: γιατί τα γράμματα είναι ανώτερα από κάθε άλλον κλάδον μάθησης. Διότι, συνεχίζει, μ' αυτά γίνονται τα πιο χρήσιμα πράγματα στη ζωή (ψήφοι, επιστολές, διαθήκες, νόμοι) και γενικά η ζωή βελτιώνεται. Και μάλιστα, λέει ακόμα, μόνο μεσ' απ' αυτά οι νεκροί ανακαλούνται στη μνήμη των ζωντανών. Παρέχεται λοιπόν η παιδεία ως δώρον στους νέους (δωρεάν).

Εσείς τώρα συγκρίνατε. Αν η παιδεία σήμερα που επισήμως «την ανοίγουν στην οικονομία και τις αγορές», όπως ανεκοίνωσε στη Βουλή η αρμόδια υπουργίδα (Διαμαντοπούλου) είναι ελληνική κι έχει όραμα και μέλλον. Σήμερα που περισσότερο από ποτέ πρέπει να ποτίσουμε το δέντρο της Ελλάδος, εμείς το καταξεραινουμε ρίχνοντας δηλητήρια στις ρίζες των και στους βλαστούς...

Κι' απ' την Κατάνη η νομοθεσία του Χαρώνδα επεξετάθη κι ίσχυσε σ' όλη τη Μεγάλη Ελλάδα αλλά και στις πόλεις της Κω και της Μ. Ασίας για αιώνες, όπως αναφέρει ο δωριεύς ιαμβογράφος Ηρώνδας, (3ος π.Χ. αιώνας) σ' ένα ποίημά του.

(Αθάνατε Έλληνα! «Έλλην. Όφισ ο ποικίλος» λέει ο αρχιερέας των Δελφών Πλούταρχος. Ενώ οι σύγχρονοι, οσάκις θέσπισαν δωρεάν παιδεία κι ό,τι άλλο τόκαμαν προς εκμαυλισμό για να διατηρούν την

εξουσία. Και σήμερα για τον ίδιο λόγο διαλύουν αυτή και την υγεία, κι όλες οι αξίες πια κατ' εντολήν βαρβάρων αφεντάδων Κελτών, Τευτόνων, Γότθων και Ούννων χώρεσαν σ' ένα πορτοφόλι, και η Νέα Μεγάλη Ιδέα των υπηρετών τους μαροβενιζελοστουρναροτσιπραίων, «η άλλη δόση». Αλήθεια εμείς έχουμε καμμιά σχέση με τους μεγάλους Έλληνες;).